

ПРЕС КЛИПИНГ

10. август 2020.

НАСЛОВИ

Послодавци треба да одреде накнаду за оболеле од короне(стр.3)

Ako RADITE OD KUĆE, poslodavac mora ovako da vam PLAĆA RAD(стр.4)

Oko 30 radnika u Subotici BLOKIRALO "LEONARDOV" RAČUN i dobilo zaostale zarade: Vlasnik obećao od jeseni NOVI POČETAK(стр.5)

Svi radnici fabrike „Zastava oružje“ od sutra na poslu(стр.6)

Drakulić: Srbija se ne može oporaviti brže od sveta(стр.7)

Nema dijaloga u demokratski deficitarnom društvu(стр.8)

Послодавци треба да одреде накнаду за оболеле од короне

Влада препоручила послодавцима да мењају акта да би запосленима који привремено одсуствују са рада због вируса била исплаћивана накнада зараде у висини од 100 одсто

Асоцијација слободних независних синдиката Србије недавно је од Министарства за рад затражила да се донесе законски акт којим би се утврдила висина зараде током самоизолације због инфекције вирусом корона. Са колегама из УГС „Независност”, представници ове асоцијације удружили су се у захтевима да би држава што пре требало да донесе пропис којим ће се стриктно законски регулисати висина исплаћене зараде за време карантина, и то на јединствен начин, јер се у пракси радници учестало жале како им послодавци чак и смањују плату због потребе за самоизолацијом.

Добар пример решења оваквог проблема недавно је стигао из Аустралије, која ће увести накнаду за одсуствовање с посла током пандемије за све раднике који немају боловање, али морају да буду у карантину. За те потребе тамошње власти обезбедиће по 1.500 аустралијских долара по раднику као накнаду за двонедељно одсуствовање с посла због неопходне самоизолације.

Ипак, у нашој држави, подсећају у Министарству за рад, већ постоје препоруке за послодавце како да поступају у таквом ситуацијама, као и да закључак владе о томе није временски ограничен само на период ванредног стања.

У министарству су недавно, како је пренео Танјуг, истакли да је још почетком априла влада препоручила послодавцима да промене акта како би запосленима који привремено одсуствују са рада због потврђеног ковида 19, мера изолације или самоизолације, била исплаћивана накнада зараде у висини од 100 процената.

– Та препорука и даље важи. Нема сметњи да се утврди накнада зараде у већем износу него што је то уређено Законом о раду и Законом о здравственом осигурању. Могућност уговарања, односно утврђивања већег права од законски утврђеног износа накнаде зараде, зависи од финансијске ситуације конкретног послодавца – закључују у министарству.

Законом о раду је утврђена накнада зараде за време привремене спречености за рад за првих 30 дана одсуства са рада запосленог, и то најмање 65 одсто просечне зараде запосленог у претходних 12 месеци, са могућношћу да се исто право утврди у већем износу колективним уговором или правилником о раду и уговором о раду.

Ранка Савић, председница АСНС, истиче да све то јесте тачно и да нема законских препрека да се накнада зараде утврди у већем износу.

– Ипак, да би то било изводљиво, потребно је да сваки послодавац уради анекс колективног уговора. У пракси, ниједан послодавац то неће урадити, па зато и тражимо од државе да овај проблем постави у неки конкретнији законски оквир – додаје Савићева.

На основу права из Закона о раду, а у складу са препоруком коју је дала влада, досад су урађене измене и допуне посебних колективних уговора за здравствене установе, социјалну заштиту, државну управу, локалну самоуправу, МУП, предшколско образовање, високо образовање, студентски стандард... Одсуство са рада се иначе доказује решењем надлежног органа (санитарног инспектора, органа надлежног за контролу прелажења државне границе, царинског органа, изводом из евиденције Министарства унутрашњих послова...) или извештајем лекара о привременој спречености за рад – дознаком, у складу са законом.

Ako RADITE OD KUĆE, poslodavac mora ovako da vam PLAĆA RAD

T.K.

Ukidanje vanrednog stanja i početak drugog pika epidemije vratili su na dnevni red procenat koji gazde smeju da odbiju radnicima u slučaju rada od kuće, samoizolacije i bolovanja od kovida.

U Ministarstvu za rad objašnjavaju da rad od kuće podrazumeva pravo na zaradu koja je propisana opštim aktom, odnosno kolektivnim ugovorom, pravilnikom i ugovorom o radu. Osnovna zarada ne sme biti manja od one koju dobija zaposleni na istim poslovima u prostorijama poslodavca, a jedina razlika je da nema pravo na naknadu za prevoz, pišu "Večernje novosti".

Kada radnik zbog privremene sprečenosti za rad ne dolazi na posao, a to može biti i zbog zaraženosti kovidom, onda Zakon o radu propisuje platu najmanje u visini od 65 odsto prosečne zarade u prethodnih 12 meseci pre meseca u kojem je nastupila privremena sprečenost za rad.

"Razlika u naknadi, u zavisnosti da li se neko zarazio na poslu ili privatno, postoji samo ako je to utvrđeno opštim aktom ili ugovorom o radu. Na primer, može se utvrditi naknada od 100 procenata ako se zarazio na poslu, ali ako to nije naglašeno opštim aktom ili ugovorom o radu, dobiće platu u iznosu od 65 odsto, kako propisuje Zakon o radu", kažu u Ministarstvu rada.

U Savezu samostalnih sindikata Srbije smatraju da je upravo iznos naknade kada se neko zarazi najveći problem. U javnom sektoru ona iznosi 100 odsto, osim u kulturi. Oni smatraju i da bi samoizolaciju, koja traje između 14 i 21 dan poslodavac trebalo da tretira kao neku vrstu povrede na radu. Taj stav objašnjavaju činjenicom da se ne može tačno utvrditi gde se ko tačno zarazio. Po njima je bolje radniku dati celu platu i da on bude kod kuće, nego da se rizikuje zaraza u kolektivu.

Ranku Savić iz Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata kaže da bi Ministarstvo rada trebalo da se donese obavezujući pravni akt kojim će se "pravila igre jasno uspostaviti".

"Danas, kada je radnik u samoizolaciji, jedni isplaćuju 100 odsto plate, drugi 65 kao da su na bolovanju, a treći im retroaktivno pišu godišnje odmore", kaže ona.

Zakon o radu, kako tvrdi Savić, poznaje rad van prostorija poslodavca i rad na udaljenosti, ali ne i rad od kuće, pogotovo ne u vreme pandemije.

Oko 30 radnika u Subotici BLOKIRALO "LEONARDOV" RAČUN i dobilo zaostale zarade: Vlasnik obećao od jeseni NOVI POČETAK

B.V.

Oko 30 radnika subotičkog "Leonarda", fabrike dela obuće poreklom iz Italije, koji su u junu ostali bez posla, uz pomoć advokata i izvršitelja blokiralo je račun firme i dobilo zaostale zarade za april, maj i deo juna.

Preostalih, oko 30 radnika, su na osnovu usmenog dogovora vlasnika sa Sindikatom, dobili pola aprilske plate.

Kako je "Blic" pisao, oko 60 radnika vlasnik Antonio Brotini ostavio je bez posla, a da ih o tome nije obavestio, već su Subotičani saznali za otkaze kada je jedna od radnica zatražila medicinsku pomoć, a lekari su je odbili uz obrazloženje da joj zdravstvena knjižica nije overena.

Vlasnik je kasnije poručio da će se javiti radnicima i da ima nameru da na jesen nastavi sa radi.

- Deo radnika se obratio nekolicini advokata i oni su krenuli u naplatu potraživanja za april, maj i deo junske plate i oni su u međuvremenu i dobili svoje zarade. Drugima koji nisu hteli da pokrenu priču o platnim listićima vlasnik je predložio sporazum, taj sporazum je usmeni, nije potpisivan, i na osnovu njega je data dinamika isplate zarada – saopštili su iz sindikata.

Za radnike i sindikat je izuzetno važno što je postignut takav dogovor i što će se radnici uskoro vratiti na stari posao.

- Veći deo radnika ne želi da ide na sud, već im je jedino važno da počnu da rade ponovo. Sve ukazuje na to, tako je i rečeno, da će se poslodavac vratiti i nastaviti da posluje u Subotici. Vreme će to pokazati. Radnici koji nisu tužili će sačekati da vide šta će biti sa predlogom vlasnika, a sve sa namerom da nastave tamo gde su stali pre nekoliko meseci.

Za otpremnine, rečeno je "Blicu" radnici mogu da ih naplate u redovnom sudskom postupku ili da dignu ruke od njih.

Podsetimo, radnici su ispričali da su znali za loše poslovanje matične kompanije u Italiji i da postoji mogućnost da ostanu bez posla, ali niko od njih nije očekivao da će to biti urađeno krišom, iza njihovih leđa.

- Sve je urađeno mimo zakona, skinuti smo sa RFZO i PIO, tehnološki smo višak od 6. juna i ostali smo na ulici. Niko od nas nije potpisao rešenje, nismo dobili otpremnine, apsolutno ništa. Zarade za

mart su nam isplaćene, ali nije putni trošak i to je poslednje što nam je isplaćeno – rekli su pre dva meseca radnici.

Sve do januara 2020. godine zarade su bile uredno isplaćivane, ali im je januarska plata stigla u tri dela.

- Najavili su kašnjenje februarske zarade i očekivali smo da se situacija stabilizuje od marta. Međutim, epidemija je sve poremetila i deo radnika, zajedno sa direktoricom, je prešao u drugu firmu – ispričali su radnici.

Svi radnici fabrike „Zastava oružje“ od sutra na poslu

Posle dvonedeljnog održavanja minimuma procesa rada, fabrika „Zastava oružje“ vraća se sutra, 10. avgusta, na uobičajeni režim uz angažovanje svih radnika u dve smene, rečeno je Beti u „Namenskoj“.

Piše: Beta

Izvršni direktor za tehničko-tehnološke poslove i proizvodnju Zoran Šušić rekao je da doneta odluka o povratku svih radnika na posao zbog ispunjavanja ugovorenih obaveza prema kupcima.

„Pored toga, potrebno je i da se navikavamo na rad u uslovima epidemije virusa korona, jer će trajati“, rekao je Šušić.

On je naveo da su svi radnici dužni da nose zaštitne maske koje su obavezne u svim halama, drugim fabričkim prostorima i kancelarijama.

Obezbeđene su, kaže, višekratne zaštitne maske za oružare, dozeri i dezinfekcione barijere, a na ulazu u fabriku se meri temperatura.

Šušić je naveo da je tokom epidemije bilo 38 radnika sa infekcijom korona virusom, ali su to bili lakši slučajevi.

U drugoj polovini jula oružari su bili na dvonedeljnom kolektivnom godišnjem odmoru koji se završio 27. jula.

Zatim je za veći broj oružara odmor bio produžen i početkom avgusta zbog aktuelne situacije sa epidemijom korona virusa.

U fabrici se u prvoj nedelji avgusta održavao minimum procesa rada uz obavljanje neodložnih poslova u proizvodnji sa oko 850 zaposlenih.

Prošle sedmice je broj angažovanih povećan na 1 200, od ukupno 2 500 zaposlenih u fabrici „Zastava oružje“.

Drakulić: Srbija se ne može oporaviti brže od sveta

Biznismen Zoran Drakulić izjavio je će državne mere privredi omogućiti da se očuva zaposlenost ljudi u privatnom sektoru, ali ne deli „optimizam naših zvaničnika da će Srbija izaći iz krize brže od ostatka sveta“.

Piše: Beta

„Deo smo evropske i svetske ekonomije, pa će i naš oporavak zavistiti od oporavka drugih ekonomija“, rekao je Drakulić u razgovoru za sajt Sindikata Nezavisnost, saopštio je danas taj sindikat koji podseća da je u petak, 7. avgusta, u Srbiji otvoren drugi državni paket mera pomoći preduzećima.

Prema rečima Drakulića, „pravu veličinu krize osetićemo tek 2021“.

„Jer oporavka sigurno neće biti u naredne dve do tri godine, što su i predviđanja mnogih svetskih ekonomista. Tačno je da će naš pad biti manji od drugih, ali to je rezultat toga što je i naš bruto društveni proizvod znatno manji od mnogih ekonomija sa kojima pokušavamo da se uporedimo“ istao je Drakulić, vlasnik kompanije Point Group Int.

Kako je objasnio, „jedna je stvar ako vi padnete sa visine od 30 santimetara, a drugi padnu sa 5 metara“.

Drakulić, koji je i predsednik Srpskog poslovnog kluba „Privrednik“ sumnjičav je i povodom najava o rastu penzija i primanja u javnom sektoru.

„Više puta sam naglasio da ovo nije vreme za štednju država treba da se usredsredi na postupke koji će omogućiti što manji pad BDP-a, ako treba i na teret rasta duga. U svakom sučaju protiv sam rasta plata u javnom sektoru i rasta penzija“, rekao je Drakulić.

Prema njegovim rečima, „ovo je trenutak kada svi moramo da budemo solidarni i da sačekamo izlazak iz krize, novi rast BDP-a, kako bi se stvorili uslovi za rast penzija i plata u javnom sektoru“.

Drakulić ocenjuje i da moratorijum na bankovne kredite predstavlja olakšanje za privredu, ali će se ona svejedno naći u velikim teškoćama kada dođe vreme za naplatu tih dugova.

„Narodna banka Srbije i Ministarstvo finansija su odlaganjem otplate kredita značajno pomogli privredi.

Međutim, nakon moratorijuma obaveze privrede dolaze na naplatu, što će stvoriti velike probleme i privredi i bankarskom sektoru“, rekao je Drakulić.

„Ovo govorim“, naveo je, „iz razloga što će posledice epidemije biti višegodišnje. Bogate svetske ekonomije spremile su ogromna sredstva za oporavak svojih ekonomija u narednom periodu od tri do sedam godina“.

Povodom velikih razlika u računicama o ukupnoj državnoj finansijskoj pomoći privredi Drakulić kaže da je reč o pogrešnim pristupima jer se „mešaju žabe i babe“.

„Suštinski, privreda je na teret poreskih obveznika Srbije dobila u prvom paketu oko 800 miliona eura i u drugom paketu će to biti oko 320 miliona eura. Sve ostale mere su pomoć privredi, ali iste se moraju vraćati nakon prestanka moratorijuma, a poreske obaveze u 24 meseca počev od januara 2021. godine“, rekao je Zoran Drakulić za sajt Nezavisnost.org.

Nema dijaloga u demokratski deficitarnom društvu

Ključni problem sindikata u Srbiji je delovanje u uslovima kumuliranja negativnih faktora sa dugim trajanjem (poput autoritarnog nasleđa, postratnog okvira i ekonomske stagnacije u kojoj Srbija tek treba da se vrati na nivo društvenog proizvoda od pre više od tri decenije), sa aktuelnim faktorima marginalizacije, poput rasta prekarnosti i nejednakosti.

Piše: Zoran Stojiljković

I to uz istovremenu snažnu izloženost zemlje uticaju i interesima korporativnog kapitala.

Na drugoj strani, komparativna istraživanja pokazuju da sindikatima i zaposlenima dobro ide samo u situacijama demokratskog i ekonomskog rasta, koji vode i socijalnoj koheziji i smanjenju nejednakosti.

Do istovremenog ostvarivanja sva tri razvojna faktora u Srbiji nikad nije došlo.

Polazno, tek je ekonomski kolaps, kao i blokada i bombardovanje, omogućio rastanak većinskog dela radništva sa Miloševićem režimom, odnosno paradoksalno – propadanje radništva obavljeno je pod vlašću socijalista.

Rast i demokratije i ekonomije, ali u situaciji pljačkaške privatizacije, rasta nezaposlenosti i nejednakosti u periodu od 2000. do 2008. godine, proizveo je plitku podršku radnika i sindikata novom režimu.

Nakon toga na red dolazi ekonomska kriza, uz demokratske deficite i raširenu korupciju.

Kriza i pad i demokratije i ekonomije u tom periodu su u znatnoj meri oslonjene na takvu širu evropsku i planetarnu tendenciju demokratskog deficita i posrtanja ekonomija 2008. godine.

Ona vodi promeni vlasti u Srbiji 2012-2014.

Stari-novi režim dolazi na valu populizma i borbe protiv korupcije koji služe da se preuzmu poluge vlasti i da se već 2016-2017. zarobljavanjem institucija uspostavi novi, hibridni režim.

Demokratski deficiti, politički klijentelizam i partijsko zapošljavanje praćeni su, međutim, rastom (nekvalitetne) zaposlenosti i skromnim, pozitivnim stopama rasta.

Za nedostizanje potencijalnog životnog standarda koji je omogućen rastom proizvodnje i zaposlenosti, po Arandarenku i Aleksiću, nije odgovoran samo (1) disbalans između rastućeg kvantiteta i padajućeg kvaliteta zaposlenosti, već i (2) sistem slabe socijalne zaštite, (3) neadekvatna politika oporezivanja rada, ali i (4) izmene radnog zakonodavstva nakon 2014. godine.

Reforma oporezivanja rada treba da predstavlja prioritet u narednom periodu.

Povećanje progresivnosti poreza uvođenjem viših marginalnih poreskih stopa, ali i uvođenjem poreskih olakšica za izdržavane članove domaćinstva, rasteretilo bi preduzeća koja angažuju niskoplaćene radnike, a ujedno ne bi moralo da smanji poreski prihod države.

Visoka nejednakost dohotka i visok rizik od siromaštva i socijalne isključenosti pokazuju da je područje socijalne zaštite jedno od najproblematičnijih u Srbiji.

Pristup socijalnoj zaštiti za radnike izvan ugovora o radu vrlo je ograničen, dok stopa pokrivenosti nezaposlenih radnika naknadama za nezaposlenost iznosi svega 6-7 odsto.

Podrška deci i porodicama sa decom prilično je oskudna u podizanju gotovo trećine od ukupnog broja dece iznad granice rizika od siromaštva.

Penzijski sistem stvara velike međugeneracijske i unutargeneracijske nejednakosti i po svom karakteru vrlo je regresivan.

Kao poseban problem javlja se i to što trenutno oko 16 odsto lica starijih od 65 godina ne ostvaruje prava na penziju ni po jednom osnovu.

Da bi se prevazišli navedeni problemi autori predlažu uvođenje univerzalnih penzija koje se finansiraju iz budžeta države, a koji se trenutno koristi za dopunu tekućeg penzijskog sistema.

Konačno, prekarni rad i dalje ostaje ozbiljan problem u Srbiji. Smanjenje prava radnika je otišlo predaleko i sada je vreme za korekciju i jačanje socijalnog dijaloga. Vlada kao najjači socijalni partner trebalo bi da preduzme ključne korake kako bi osnažila ostale partnere i ojačala njihove pregovaračke kapacitete.

Teško je, međutim, poverovati da do razvijenog socijalnog dijaloga može doći unutar odsustva svakog političkog i šireg društvenog dijaloga. Aktuelna pandemijska kriza, uvećani zdravstveni rizici, mera nepoverenja u saopštenja i mere kriznog zdravstvenog štaba, i demokratski deficit, odnosno izborima dobijeni parlament bez opozicije, nisu pogodno tlo za ravnopravni socijalni dijalog.

Istovremeno, ponovo ulazimo u period pada ekonomskih pokazatelja i daljeg rasta siromaštva i nejednakosti. Indikativno je da unutar aktuelne pandemijske krize državni krizni štab obilatu državnu pomoć održanju proizvodnje i zaposlenosti ne usmerava na dovoljno selektivan način uprkos kritikama koje dolaze iz sindikata, ali i poslodavačke i akademske zajednice.

Ostaje gorak utisak da se tri decenije vrtimo u krug. Pad proizvodnje praćen je padom tražnje. A bez tražnje, uključujući i efikasnu, državnu investicionu, nema ni privrednog oporavka.

Delim uverenje Nebojše Katića da se dramatično zaostajanje Srbije može samo delimično nadoknaditi visokim stopama rasta. Veći napredak je moguć samo radikalnom promenom ekonomske politike u čijoj je osnovi objedinjavanje nužnih regulativnih sa razvojnim funkcijama i ulogom države, odnosno jasan razlaz sa raširenim neoliberalnim ekonomskim mitovima.

Uz sva pojednostavljivanja njegove argumentacije, Katić upućuje šest osnovnih poruka.

1) Kvalitet obrazovnog sistema će odrediti sudbinu države. Nije slučajno da postoji visoka pozitivna korelacija između kvaliteta obrazovnog sistema i ekonomskih rezultata. Otuda je kvalitet obrazovanja strateško mesto razvojne politike.

2) Za državu bez demokratske tradicije je ključno da se podigne zid između političkog (smenjivog) dela vlasti i profesionalnog državnog aparata. Bez te jasne i čvrste podele, bez zamene lojalnih i poslušnih odgovornim i sposobnim, entropijski politički procesi će neprekidno razjedati državu.

3) Strane investicije mogu biti dopuna domaćoj industrijskoj politici, ali nijedan uspešan model razvoja nije počivao na stranim investicijama kao strateškom opredeljenju. Subvencije strancima treba davati samo ako to omogućava visok neto devizni priliv koji trajno ostaje u zemlji, ako investicija ima visok multiplikator, i najvažnije, ako nema domaće kompanije koja može da pokrije neki specifičan tržišni prostor.

4) Unutar aktuelne pandemijske krize Srbija mora razumeti da preživljavanje zavisi od samodovoljnosti na osnovnim egzistencijalnim segmentima – od njenog kapaciteta da proizvodi i skladišti hranu, da bude maksimalno energetski nezavisna koliko to resursi dopuštaju, da ima zdravstveni sistem i farmaceutsku industriju koji su u stanju da obezbede elementarnu zaštitu zdravlja. Koncept zaštite strateških grana danas sprovode sve velike razvijene ekonomije.

Javna preduzeća (EPS, Telekom, vodovodi, šume i sl) strateški su važna i morala bi ostati u državnoj kontroli. Državno vlasništvo nije smetnja profesionalizaciji javnih preduzeća, niti bi današnje slabosti u upravljanju trebalo da budu izgovor za prodaju preduzeća.

Prihodi od prodaje državne imovine ne bi smeli ići u potrošni deo budžeta, već bi se morali namenski koristiti za investicije i/ili za jačanje penzionog fonda.

5) Najveća greška koju država u razvoju može da napravi vezana je za precenjivanje vrednosti sopstvene valute. Tu grešku Srbija pravi već 20 godina, dodatno pogoršavajući konkurentnost domaće privrede. Neminovna posledica takve politike je vezana za rast deficita trgovinskog i tekućeg bilansa i povezano s tim, neminovni rast spoljnog duga. Onog trenutka kada je država upala u klopku duga, svi njeni pokušaji da se samostalno razvija su zatvoreni.

6) Poreska politika svake civilizovane države treba da počiva na progresivnim stopama oporezivanja. To bi pomoglo da se porezi na najmanja primanja smanje i da se stimuliše društvena solidarnost. Da bi se ovaj model mogao dosledno sprovesti, neophodno je preći na sistem bruto plata u kome svi ugovori o radu moraju biti iskazani u bruto iznosu i zaposleni bi trebalo da imaju jasnu svest o bruto plati koju zarađuju i davanjima za poreze i doprinose.

Ključna socijalna i politička posledica je revolucija u našim glavama, svest da nam nikakva vlast ništa ne poklanja već dobro ili loše usmerava i troši naš novac.

Budućnost sindikata, sama njihova sudbina zavisi od prepoznatljivog programskog i akcionog identiteta, od moći mobilizacije zaposlenih i građana, kao i od organizacijske efikasnosti i poverenja koje uživaju. Dilema je imamo li mi u sindikatima energije, volje i kapaciteta za promene? Možemo li do promena doći bez šire regionalne i planetarne solidarnosti? Aktuelna pandemijska kriza na do kraja ogoljen način pokazuje nam da su nacionalne arene ključne ali da je za konačan ishod odlučujući globalni odgovor. **Tekst je pisan za predgovor studije „Sindikati i društvene promene“, koju uskoro objavljuju Fondacija Fridrih Ebert i UGS Nezavisnost**